AHİRET GÜNÜNE İNANIYORUM

İÇİNDEKİLER

AHİRET GÜNÜNE İMAN

ALLAH'A KAVUŞMA VE SON NEFES

KABİR HAYATI

YENİDEN YARATILIŞ VE MAHŞER GÜNÜ

CENNET VE CEHENNEM

ŞEFAAT

Ben Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inandım. Öldükten sonra diriliş haktır. Allah'tan başka ilâh olmadığına, Hazreti Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik ederim.

AHİRET GÜNÜNE İMAN

ÖLDÜKLERİ ZAMAN UYANIRLAR

Allah Resûlü buyurdu ki:

– Dünyada bir yolcu, bir misafir gibi ol! İnsanlar uykudadırlar, öldükleri zaman uyanırlar.[1]

EBU LEHEB'İN ATEŞİ

"Önce en yakın akrabalarını uyar! Sana uyan müminlere kol kanat ger. Bununla beraber akrabalarından sana isyan edenlere 'Ben sizin yaptıklarınızdan uzağım.' de." (Şuarâ sûresi, 214-216. âyetler) âyetleri ile "Şimdi sen, sana ne emredilmişse onu açıkça onlara söyle!" (Hicr sûresi, 94. âyet) âyeti nazil olunca, Sevgili Peygamberimiz Mekke'de bulunan Safa tepesine çıktı ve:

– Ey Kureyş topluluğu! Buraya geliniz, toplanınız, size önemli bir haberim var, dedi.

Birden şaşkına dönen Mekkeliler, bu seslenişe cevap vermede gecikmediler ve bir anda Safa Tepesi'nin önünde toplandılar. Merakla:

– Ey Muhammed! Bizi buraya niçin topladın? Neyi haber vereceksin, diye sordular.

Peygamber Efendimiz, bütün kulakların kendisini dikkatlice dinlediği bir anda şöyle dedi:

– Ey Kureyş topluluğu! Size, bu dağın ardında veya şu vadide düşman atlıları olduğunu, sabaha veya akşama üzerinize hücum edeceklerini söyleyecek olursam bana inanır mısınız?

O zamana kadar kendinden yalan bir tek şey işitmedikleri, doğrunun dışında hiçbir şey duymadıkları Sevgili Peygamberimize hepsi bir ağızdan:

– Evet, inanırız! Senin yalan söylediğine rastlamış değiliz. Sen Muhammedü'l-Emin'sin, diye karşılıkta bulundular.

Peygamber Efendimiz:

– Öyle ise ben, size, önünüzde gelecek büyük bir azabın bildiricisiyim. Yüce Allah, bana "En yakın akrabalarını ahiret azabıyla korkut." emrini verdi. Sizi "Allah bir, O'ndan başka ilah yok." demeye davet ediyorum. Yaşadığımız bu dünyadan sonra ahiret var! Allah'a inanırsanız ne âlâ! İnanmazsanız cehennem var. Şiddetli bir azap ile karşı karşıya bulunduğunuzu size haber veriyorum, dedi.

Topluluğun içinden Efendimizin amcası Ebu Leheb:

– Kuruyup helak olaydın, yuh sana! Bunun için mi bizi buraya topladın, dedikten sonra Sevgili Peygamberimizi taşladı ve ona çok hakaret etti.

Peygamber Efendimiz daha sonra oradan ayrıldı. Ebu Leheb, takip eden günlerde de Sevgili Peygamberimize çok eziyet etti. O'nun mübarek ayaklarının bastığı yerlere, hanımıyla beraber dağdan topladıkları dikenli ağaçları bile yerleştirdiler. İşte bunun üzerine şu mealdeki Tebbet sûresi nazil oldu: "Bismillâhirrahmânirrahîm. Kurusun Ebu Leheb'in elleri. Zaten de kurudu! Ona ne malı, ne de yaptığı işler fayda verdi! O, alev alev yükselen ateşe girecek. Eşi de boynunda bükülmüş urgan olarak, o ateşe odun taşıyacak."[2]

DİĞER TARAFTA

Ebu Hureyre şöyle anlatmıştı:

"Bir gün Allah Resûlünün yanına gittim. Namazı oturarak kılıyordu. Namazını tamamlayınca:

– Ya Resûlullah hasta mısınız, diye sordum.

– Hayır, açlık ya Ebu Hureyre, dedi.

Ağlamaya başladım. Kâinatın kendisi için yaratıldığı Allah'ın en sevgilisi, açlık ve gıdasızlık sebebiyle ayağa kalkacak gücü olmadığından namazını oturarak kılıyordu. Benim ağladığımı görünce beni teselli etti:

– Ağlama ya Ebu Hureyre! Bu dünyada açlık ıstırabını çeken, ahirette Allah'ın azabından emin olacaktır.[3]

Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem), hayatı boyunca karnını arpa ekmeği ile dahi doyurmamıştı. Bazen günler, haftalar ve aylar geçerdi de O'nun saadet dolu hanesinde yemek pişirmek için ne bir ocak yanar ne de bir tas çorba kaynardı.[4]

KİM AĞLASIN

Hazreti Ömer halife olduğunda ashaptan Ebu Ubeyde Hazretleri onu ziyarete gitmişti. Hazreti Ömer'in huzuruna çıktığında onu ağlar vaziyette bulunca:

– Ey Müminlerin Halifesi! Seni ağlatan nedir? Bir çaresi varsa hâlline çalışalım, dediğinde Hazreti Ömer şöyle cevap verdi:

– Ya Ebu Ubeyde! Ben ağlamayayım da kim ağlasın? Öyle ağır bir yükün altına girdim ki Dicle kenarında bir oğlağın ayağı kırılsa benden sorulacak. Önce Allahu Tealâ Hazretleri'ne kendi nefsimin, daha sonra da sorumlu bulunduğum halkımın hesabını vereceğim. Ben ağlamayayım da kim ağlasın?[5]

ÖLÜM VAR YA ÖMER

Halife Hazreti Ömer, hilâfeti zamanında belki bir gün olur da bir haksızlık yaparım korkusuyla kendisine her gün ölümü hatırlatması için maaşını kendi ödemek üzere bir memur tutmuştu. Bu memur, her gün Halife Ömer'in yanına gelir "Ölüm var ya Ömer!" der ve giderdi.

Hatta Hazreti Ömer, bu memuru gittiği yerlere yanında götürür ve memur, günde birkaç defa aynı cümleyi tekrarlayarak Hazreti Ömer'e ölümü hatırlatırdı.

Yine bir gün memur, Halife'nin huzuruna çıkıp "Ölüm var ya Ömer!" diye ikaz ettikten sonra Hazreti Ömer:

– Artık seni bu vazifeden azlediyorum, dedi.

Memur:

– Ya Ömer, bu güzel huyundan vaz mı geçiyorsun? Hâlbuki sen bunu âdet hâline getirmiştin. Seni bundan vazgeçiren sebep nedir, diye sordu.

Hazreti Ömer:

– Artık sakalıma ak düştü. Ölümü bana haber veren, artık her zaman benimle beraber olduğu için, senin ikazına lüzum kalmadı, dedi.[6]

İLK MÜSLÜMAN ÖNCE GELSİN

Bir bayram sabahı idi. Sahabe, Halife Ömer'le bayramlaşmak için evine gelmeye başlamıştı. Gelenlerin hayli kalabalık olduğunu gören Halife:

– İlk Müslümanlar önce gelsin, ondan sonrakiler de sıraya girsinler, dedi.

Oradakiler, iman etmek bakımından sıraya dizilmişlerdi. Bunların arasında Ebu Süfyan da vardı. Son zamanlarda Müslüman olduğu için sırada hayli geride idi. Bir müddet bekledikten sonra, beklemekten canı sıkılır gibi olmaya başladı. Kendi kendine "Ne lüzumu var böyle sıra beklemenin!" diyordu. Onun bu hâlini sezen Süheyl bin Amr Hazretleri:

– Ya Ebu Süfyan! İslâm'a davet, hepimize birden gelmişti. Fakat biz, ilk zamanlarda İslâmiyet'i kabul etmedik ve gördüğün gibi son sıralara düştük.

Burada birkaç dakika beklemekten canın sıkılıyor. Yarın ahirette de böyle yapar ve en sona bırakılırsak hâlimiz ne olur, dedi.

Hazreti Amr'ın bu sözleri, Ebu Süfyan'a çok tesir etmişti. Her ikisi de hüngür hüngür ağlamaya başladılar.[7]

BAŞKALARINA BENZEMEZ

Hazreti Ömer, geçtiği yollardan taşları ayıklar, halkın ayağına değmesi muhtemel eziyet verici şeyleri bizzat kendisi temizlerdi. Bir gün yine yolda giderken, gözüne çarpan bir taşa ayağıyla vurdu. Yolun kenarına doğru yuvarlanan taş, gelmekte olan bir sahabinin ayağına çarptı. Hazreti Ömer, buna çok üzüldü, özür diledi, fazla bir şey söylemeden geçip gitti.

Aradan bir sene geçmişti. Hazreti Ömer, aynı yolda yürürken rastladığı taşları yine ayakucuyla vurup kenara itmekteydi. Tam o sırada, geçen sene ayağına taş değen sahabi de oradan geçiyordu. Halife cebinden para dolu bir kese çıkartıp ona uzattı:

– Buyur, bunu harçlık et!

Sahabi heyecanlandı:

– Harçlığım var, ey Müminlerin Emiri!

– Biliyorum harçlığın var, fakat buna rağmen kabul etmeni istiyorum!

– İhtiyacım yok.

– Peki, sen bu sene hacca gitmeyecek misin?

– Allah nasip ederse inşallah gideceğim.

– Öyle ise bunu al da yol harçlığı yap!

– Yol harçlığım da var.

– Biliyorum ki yol harçlığın da var. Fakat ben bu harçlığı, bana olan hakkını helâl etmen için vermekteyim.

– Ne hakkı ey Müminlerin Emiri!

– Geçen sene bu yolda taşları ayıklarken, ayağımla vurduğum bir taş, yuvarlanıp senin ayağına değmişti. Ben de halkımdan birinin ayağına taş vurup acıttığım için üzüntüye kapılmıştım. Beni bu üzüntüden kurtarman ve üzerime geçen hakkını helâl etmen için, bu harçlığı vermeyi düşündüm. Alır da hakkını helâl edersen, beni huzura kavuşturur, memnun edersin. Biliyorsun kul hakkı başkalarına benzemez!

KAPIDAN GERİ ÇEVRİLİRSEM

İbrahim Ethem Hazretleri, bir gün hamama girmek istemiş ve hamamcıya:

– Param yok, hamama girmeme müsaade etmez misiniz, demişti.

Ancak hamamcı, parasız hamama girilmeyeceğini söyleyerek onu hamama sokmadı. İbrahim Ethem Hazretleri ısrar etti ise de hamamcı, isteğini kabul etmedi. Boynu bükük olarak hamamdan ayrılan İbrahim Ethem Hazretleri, öyle bir bağırdı ki yer gök çınladı. Bu sesi duyan halk, ağlamakta olan İbrahim Ethem Hazretleri'nin başına toplanıp:

– Bu kadar feryada lüzum yok, hamam parasını biz verelim de ağlama, dediler.

İbrahim Ethem Hazretleri toplanan kalabalığa şöyle seslendi:

– Ey ahali! Siz, benim hamama giremediğim için mi ağladığımı sanıyorsunuz? Ben hamama giremediğim için ağlamıyorum. Dünyada iken parasız hamama bile sokmuyorlar. Ya ahirette de "Senin cennete girecek bir amelin yok." diye kapıdan geri çevrilirsem benim hâlim ne olur, diye ağlıyorum. Çünkü salih ameli olup oraya girmeyi hak etmeyenleri içeri sokmayacaklar.[8]

İNSANIN HAYAT SERÜVENİ

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri insanın hayat yolculuğunu şu şekilde özetler:

"İnsanın dört âlemi vardır. Ana rahmi, dünya, berzah ve ahiret âlemi. Bunlardan her birinin hikmeti, yaşayışı ayrıdır. Çocuk, ana rahminden dünyaya gelmek istemediği gibi, insan da dünyadan gitmek istemez. Çocuk, ana sütünden lezzet aldıkça eski yerine dönmek istemediği gibi, insan da ölümle Allah'a kavuşunca dünyaya dönmek istemez ve dünyayı unutur gider."[9]

ALLAH'A KAVUŞMA
VE
SON NEFES

MÜMİN ALLAH'A KAVUŞMAYI İSTER

Sevgili Peygamberimiz şöyle buyurdu:

– Mümine ölüm gelince, Allah'ın rızası ve ikramıyla müjdelenir. Önünde ölümden başka daha sevgili bir şey yoktur. Mümin Allah'a kavuşmayı sever, Allah da ona kavuşmayı sever. Kâfir ise ölümden hoşlanmaz.[10]

SON NEFESTE

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) son nefesteki hasta için şu açıklamalarda bulundu:

– Sizler bir hastanın veya ölünün yanında bulunduğunuz zaman hayır söyleyin. Muhakkak ki melekler sizin orada konuştuklarınıza "Âmin" derler.[11] Yasin sûresini ölmek üzere olan hastalarınızın yanında okuyunuz.[12] Kimin son sözü "La ilahe illallah" olursa cennete girer.[13] Siz ölmek üzere olan hastalarınıza "La ilahe illallah'ı" telkin ediniz.[14]

ÖLÜMÜ İSTEMEK

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), bir hastalığında amcası Hazreti Abbas'ı ziyarete gittiklerinde, amcasının hâlinden şikâyetçi olduğunu ve ölümü temenni ettiğini görünce:

– Ey amcacığım, ölümü isteme! Çünkü sen iyilerden isen, yaşarsan iyiliğin üzerine iyilik katarsın ki bu senin için hayırlı olur. Eğer günahkâr isen, o zaman da ölümünün geciktirilmesiyle affedilmeyi istersin, günahlarından tövbe edersin ki bu da senin için hayırlıdır, buyurdu.[15]

NE MUTLU

Allah Resûlü ölümü isteyip istememe konusunda şöyle buyurdu:

– Ömrü uzun ve ameli güzel olana ne mutlu. [16] Sizden hiçbiriniz, başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü asla istemesin. Şayet ölümü istercesine olağanüstü bir darlıkta kalırsa, o zaman şöyle desin: Allah'ım! Benim için yaşamak hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat, benim için ölüm hayırlı olduğu vakit de beni öldür![17]

GÖZ AĞLAR KALP ÜZÜLÜR

Gönüller Sultanı Efendimiz; oğlu İbrahim'in, kızının ve kızının çocuğunun,[18] vefatlarında ve ashaptan Sa'd bin Ubâde'nin hastalığında, bizzat gözlerinden yaşlar akıtarak ağlamıştı. Kendisine, ağlamayı yasakladıkları hatırlatılınca, bunun yasak olan ağlama şekli olmadığını söylemişti. Gözyaşı dökmekle Allah'ın azap etmeyeceğini, ancak Allah'ın hoşlanmayacağı sözler söylenirse azap edeceğini belirtip şöyle buyurdu:

– Muhakkak ki ölü, yakınlarının üzerine bağırıp çağırmasıyla azap duyar.[19] Göz ağlar, kalp üzülür, Rabbimizin razı olmayacağı söz söylemeyiz![20]

TOPRAK ONU KABUL ETMEYECEKTİR

Neccar oğullarından bir adam vardı. Allah Resûlüne vahiy katipliği yapardı. Bu adam, İslâm'ı bırakıp Hıristiyanlığa döndü ve "Muhammed bir şey bilmez. Ancak benim kendisine yazdığım şeyleri bilir." demeye başladı. Adam vefat edince Hıristiyanlar onu gömdüler. Fakat sabah olunca gördüler ki gömüldüğü yer onu dışarı atmış. Bunun üzerine Hıristiyanlar:

– Bu, Muhammed ile arkadaşlarının işidir. Onların arasından çıkıp kaçtığı için, bunun kefenini soydular ve onu meydanda bıraktılar, diye iftirada bulundular.

Derin bir çukur kazarak onu oraya gömdüler. Fakat ertesi sabah, gömüldüğü yerin, onu yine dışarı attığı görüldü. Hıristiyanlar yine Müslümanları

suçladılar. Yeni bir çukur daha kazdılar ve bu sefer çukuru güçleri yettiği kadar derinleştirdiler. Sabah olunca o yerin de onu dışarı attığını gördüler. Bunun üzerine Hıristiyanlar, bu işin insanlar tarafından yapılmadığını anladılar ve onun ölüsünü açıkta bıraktılar.

Zira Allah Resûlü bu olaydan çok zaman önce:

– Bu adam öldüğünde toprak onu kabul etmeyecektir, buyurmuştu.[21]

İLK KAVUŞAN

Sevgili Peygamberimizin mübarek kızı Hazreti Fatıma, yirmi dokuz yaşında hicretin 11. yılında Allah Resûlünden altı ay sonra vefat etti. Ehl-i beytten Peygamberimize ilk kavuşan Hazreti Fatıma oldu. Onun vefatını Ümmü Seleme Hazretleri şöyle anlatmıştı:

"Hazreti Fatıma'nın vefatı sırasında Hazreti Ali evde yoktu. Hazreti Fatıma beni çağırıp:

– Bana su hazırla! Ben yıkanacağım, temiz elbiselerimi de çıkar giyineceğim, dedi.

Ben de suyunu ve elbiselerini hazırladım. Gayet güzel yıkandı ve temiz elbiselerini giyip:

– Bana yatak hazırla, ben uzanacağım, dedi.

Ben de dediğini yaptım. Yatağını kıbleye doğru çevirip yattı ve bana şöyle söyledi:

– Ey Ümmü Seleme! Şimdi ise ayrılma zamanı geldi. Kendim yıkanıp guslettim. Bunun için bana birkaç kere guslettirmeye ve vücudumu ovalamaya da lüzum yok, buyurdu.

Bir müddet sonra da fani âleme veda etti."[22]

ÖLÜM ACISI

Amr bin As Hazretleri ölüm döşeğinde idi. Kendisine ölümü nasıl bulduğu sorulduğunda şu cevabı verdi:

– Sanki boğazımda bir diken, omzumda bir dağ var! Sanki gök tepeme çökmüş gibi hissediyorum.[23]

RAMAZANA HÜRMET EDEN MECUSÎ

Bir Ramazan günü idi. Müslüman mahallesinde oturmakta olan bir Mecusî'nin (ateşe tapan) çocuğu daha Müslümanların ne yaptığını anlayacak çağa gelmediği için, oruçlu Müslümanların arasında ekmek yiyordu. Babası hemen çocuğun bu hâlini fark etti:

– Oğlum Müslümanların arasında yemek yenir mi? Onlar bu günlerde oruç tutarlar, onlarca bugünler muhterem günlerdir, diyerek çocuğu uyardı ve eve gönderdi.

Her insanın başına gelen ölüm, bir gün onu da alıp götürdü. Ölümünden sonra o şehrin dinde ileri gelen âlimlerinden birçoğu, Mecusî'yi rüyalarında cennette gördüler. Bu duruma çok şaşırarak Mecusî'ye:

– Nasıl oldu da bu nimete eriştin! Biz seni imansız bilirdik. Hatta öldüğün zaman, cenaze namazını bile kılmadık, dediklerinde adam şu cevabı verdi:

– Evet! Doğru söylüyorsunuz. Ben bir Mecusî idim. Fakat bir gün küçük oğlum, Müslüman mahallesinde, onlar oruçlu olduğu hâlde yemek yiyordu. Ben çocuğun, onların gözleri önünde ekmek yemesine müsaade etmedim. Müslümanların hürmet ettiği bir şeye, ben de hürmet ettiğim için Cenâb-ı Allah, benim ruhumu Müslüman olarak aldı. Ölüm anında Azrail geldiği zaman, Allah ona emretti. Azrail Aleyhisselâm, evvela bana "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûlühü." dedirtti ve ondan sonra canımı aldı. O sebepten ben, işte bu gördüğünüz nimete kavuştum.[24]

ESKİ BİR ÇORAP

Adamın biri oğluna, "Öldüğüm zaman senden tek isteğim var ki o da ayağımın birine eski bir çorap giydirmeyi ihmal etmemendir!" diye vasiyette bulundu. Zaman geldi her insan gibi o da vefat etti. Adamı teneşir tahtasına yatırdılar, imam efendi yıkamak üzere başına geçip vazifesini yapmaya başladığı zaman, oğlu babasının vasiyetini arz ederek:

– Babama mutlaka bir eski çorap giydireceğiz, dedi.

İmam:

– Olmaz, İslâm esaslarına göre ölüye kefenden başka bir şey sarılmaz, dediyse de adam illa da babasına çorap giydirmekte ısrar ediyordu.

O şehrin hocaları toplanıp bu meseleyi görüşmeye ve ölüye çorap giydirilip giydirilmeyeceği konusunu tartışmaya başladılar.

İlim meclisinde konunun görüşülmesi devam etmekte iken, içeri bir adam girip ölen kişinin oğluna bir mektup verdi. Mektup çocuğun babası tarafından verilmiş ve öldükten sonra kendisine verilmesi istenmişti. Ölen kişinin oğlu, babasının bıraktığı mektubu yüksek sesle okumaya başladı.

Mektupta şöyle denilmekte idi:

"Oğlum! Görüyorsun ya sana o kadar mal mülk bıraktığım hâlde, bana bir eski çorabı bile çok görüyorlar. Elbette bir gün sen de benim gibi ölüp gideceksin. Aklını başına topla. Sana da birkaç metre kefenden başka bir şey vermeyecekler. Sana bıraktığım malı iyi harca, sarf edeceğin yerleri iyi seç. Çünkü senin kabre götüreceğin, amelinden başka bir şey değildir."

Din adamları ölüye kefenden başka bir şeyin giydirilmesinin mümkün olmadığına karar verdiler ve adam hakikaten birkaç metre bez ve ameliyle baş başa kaldı.[25]

YAKINDA

Mevlana Hazretleri'ne hanımı:

– Sizin gibi âlim birisinin dünyayı hakikat ve manalarla doldurması için üç yüz veya dört yüz yıllık bir aziz ömrünün olması lâzımdı, demişti.

Bunun üzerine Mevlana şöyle cevap verdi:

– Niçin, dedi, niçin? Biz ne Firavun ve ne Nemrut'uz! Bizim bu toprak âlemi ile işimiz, huzur ve kararımız olmaz. Biz, birkaç mahpusun kurtulması için bu dünya zindanına hapsolmuşuz. Yakında Allah'ın sevgili dostunun yanına döneceğimiz umulur.[26]

SEFER

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferinden İstanbul'a döndüğünde valilerinden, bir korsan yuvası hâline gelen Rodos üzerine sefer yapılmasını istemiş ve şöyle demişti:

– Bizim şimdiden sonra, ahiret seferinden başka seferimiz yoktur.

Kısa bir müddet sonra da vefat etti.[27]

KABİR HAYATI

BİR ÇÖPÜN HESABI

İsa Aleyhisselâm, bir kabristandan geçerken azap gören kabir ehlinden birisini görüp Cenâb-ı Allah'tan sebebini sordu.

Allah (celle celalühü):

– Ya İsa! Dua et de o kulum dirilsin, sen de kendisinden niçin azap olunduğunu sor, buyurdu.

Hazreti İsa duada bulununca ölü dirildi, İsa Aleyhisselâm da ona niçin azap olunduğunu sordu. Azap gören zat:

– Ya İsa! Ben dünyada iken hamallık yapardım. Bir gün odun taşırken, sahibinin haberi olmadan taşıdığım odundan bir çöp koparıp dişimi karıştırdım. İşte Cenâb-ı Allah, bana bunun için azap etmektedir, deyip kabrine geri girdi.[28]

İKİ KABİR

Peygamber Aleyhisselâm, iki kabre rastladı ve şöyle buyurdu:

– Bu kabirlerdeki iki kişi, insanlarca önemsenmeyen bir suçtan azap görüyorlar. Biri küçük abdestini yaptıktan sonra korunmadığı ve dikkatsiz davranıp pislikten kaçınmadığı için, diğeri de koğuculuk yaparken, insanların arasını bozduğu için azap görüyor.

Sonra Hazreti Peygamber, yaş bir dal alarak ikiye ayırdı ve birer parçasını bu kabirlere dikti. Etrafında bulunanlar:

– Ey Allah'ın Resûlü, bunu niye böyle yaptınız, diye sorunca Peygamberimiz:

– Yaş kaldıkları müddetçe kabirdekilerin azaplarının azaltılacağını ümit ettiğim için böyle yaptım. Umulur ki bunlar yaş kaldığı müddetçe ölü için Allah'tan bağışlanma dilerler, buyurdu.[29]

BORCU ÖDENİNCE

Peygamber Efendimiz, bir defasında ölü borçlu olduğundan dolayı cenaze namazı kılmamıştı. Namazda hazır olanlardan birisinin, ölen kişinin borçlarına kefil olmasından sonra cenaze namazını kıldırdı ve şöyle buyurdu:

– Müminin ruhu, üzerindeki borcu ödeninceye kadar borcuyla bağlıdır. Kabrinde azap görür, borcu ödenince azap kalkar![30]

KABİRDE SORU SORULMAYACAKLAR

Sevgili Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kabirde soru sorulmayacakları şu şekilde açıkladı:

– Peygamberler, şehitler, Allah yolunda samimi gayret edenler, cuma günü veya gecesi ölenler, karın ağrısından ölenler, Mülk sûresini her gece okuyanlar, mükellef olmayanlar (deliler, çocuklar, aptallar, vahyin ulaşmadığı, peygamberin gelmediği devirde ölenler.)[31]

NÖBET ESNASINDA

Sevgili Peygamberimiz nöbet esnasında ölümün müjdesini şu şekilde açıkladı:

– Her ölenin amelinin sevabı son bulur. Amel defteri kapanır, ancak Allah yolunda nöbet tutarken ölenler müstesna. Onların amelleri kıyamet gününe kadar çoğalır ve onlar kabir azabından korunurlar.[32]

MÜMİNİN RUHU

Allah Resûlü buyurdular ki:

– Müminin ruhu, diriltileceği gün cesedine dönünceye kadar cennette, cennet meyvelerinden yiyen bir kuştur. Cenneti görür.[33] Biriniz öldüğü zaman ona, sabah akşam oturacağı yer gösterilir. Eğer cennet ehlinden ise cennet gösterilir. Cehennem ehlinden ise cehennem gösterilir. Ona, "İşte Allah, seni kıyamet gününde tekrar diriltinceye kadar oturacağın yerin burasıdır." denilir.[34]

MÜLK SÛRESİ

İbni Abbas (radıyallahu anh) şöyle anlatmıştı:

"Sahabeden biri, bilmeyerek çadırını bir mezarın üzerinde kurmuştu. Bir de baktı ki mezarın içinde bulunan kişi, Mülk sûresini okuyor. Mezardaki insan sûreyi bitirdikten sonra, bu sahabi kalkıp Peygamber Efendimizin huzuruna geldi ve:

– Ey Allah'ın Resûlü! Farkına varmadan bir kabir üzerine çadır kurdum. Sonra da mezarın içindeki insanın Mülk sûresini sonuna kadar okuduğunu duydum, diye anlattı.

Bunun üzerine Peygamberimiz şöyle buyurdu:

– O sûre koruyucudur, o sûre kurtarıcıdır, kabir azabından kurtarır.[35]

ÖLDÜKTEN SONRA

Peygamber Efendimize soruldu:

– Ey Allah'ın Resûlü! Anne ve babamın vefatlarından sonra da onlara iyilik yapma imkânı var mı, ne ile onlara iyilik yapabilirim?

Allah Resûlü:

– Evet, vardır, dedi ve açıkladı: Onlara dua etmek, onlar için Allah'tan günahlarının affedilmesini istemek, onlardan sonra vasiyetlerini yerine getirmek, anne ve babasının akrabalarına karşı da ziyareti yerine getirmek, anne ve babanın dostlarına ikramda bulunmak![36]

ÖLENLER İÇİN SADAKA

Resûlullaha bir adam gelerek şöyle dedi:

– Ya Resûlullah! Annem birdenbire öldü, vasiyet edemedi. Acaba ben onun yerine sadaka versem sevabı ona ulaşır mı?

Peygamberimiz:

– Evet, cevabını verdi.[37]

MEKTUBUN HÜRMETİNE

Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah (radıyallahu anh), babasının vefatından tam bir sene sonra onu rüyasında yüzü sararmış olarak gördü:

– Babacığım ne oldu da bu kadar sarardın, diye sordu.

Hazreti Ömer:

– Oğlum bir seneden beri Allah'a hesap veriyordum, daha yeni çıktım. Yüzüm ondan sararmıştır, diye cevap verdi.

Abdullah ibni Ömer tekrar sordu:

– Babacığım hesap nasıl geçti?

Hazreti Ömer:

– Oğlum hesapların biri bitip biri başladı. Eğer kefenimin içine koydurduğum mektup yanımda olmasaydı, işim çok zor olacaktı. O mektubun bana çok faydası oldu. Hani sadaka develerden Şirin'in

yuları iyice eskimişti de birkaç yerinden bağladıktan sonra kullanılamaz olunca atmıştık. Onun hesabını verirken Hak Tealâ "O yuları atıp Müslümanların malını israf ettin." diye azarlayınca cevap verecek bir şey bulamadım. Ancak işte o mektubun hürmetine affolunarak kurtuldum, dedi.

Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah mektup olayını ise şöyle nakletti:

"Bir gün babam halife iken, yanına Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin gelmişti. Babam onların sırtına birer elbise giydirdi. Onlar çok memnun olarak gittiler. Hazreti Ali, çocuklarının sırtında babamın verdiği elbiseyi görünce çok memnun olmuş ve:

– Gidin Halife'ye söyleyin, Resûlullah onun hakkında 'Ömer, hayatta olduğu müddetçe İslâm'ın nuru, vefatından sonra cennet ehlinin ışığıdır.' buyurmuştu." demiş. Onlar da gelip babama söylediler. Babam onlara bunu bir kâğıda yazmalarını söyledi, onlar da yazdılar. Daha sonra bana:

– Ben ölürsem bu kâğıdı kefenimin arasına koy, benimle beraber kabre gitsin. Orada başım dara düştüğü zaman bunu gösterir kurtulurum, buyurmuştu."[38]

CENNET BAHÇESİ Mİ CEHENNEM ÇUKURU MU

Hasan Basri Hazretleri, bir kız çocuğunun babasının mezarı başında ağlayarak şöyle dediğini gördü:

– Babacığım! Seni geceleri ben yatağına yatırıyordum. Bu gece kim yatıracak? Akşam yemeğini ben yediriyordum. Bu gece kim yedirecek?

Hasan Basri kızın yanına geldi ve şöyle dedi:

– Kızım bunları söylemene lüzum yok. Şöyle söyle: Babacığım! Seni kıbleye dönük olarak mezarlığa koyduk. Yoksa ondan çevrildin mi? Senin mezarın bir cennet bahçesi mi, cehennem çukuru mu? Sorgu meleklerine doğru cevap verdin mi, veremedin mi?[39]

KABİR EHLİNİN RUHUNA HEDİYE

Hasan Basri Hazretleri zamanında bir kadın, kendisinin huzuruna gelip:

– Ya İmam! Benim genç bir kızım vardı. Birkaç ay evvel vefat etti. Fakat onun hasretine dayanamıyorum. Öldükten sonra rüyamda da görmedim. Bana bir dua öğretseniz de hiç olmazsa onu rüyamda görüp teselli olsam, dedi.

Hasan Basri kadına lâzım gelen duaları öğretti ve:

– İnşallah görürsün, diyerek kadını gönderdi.

Kadın öğretilen duaların tamamını okudu. Cenâb-ı Allah'a kızını göstermesi için hayli yalvardıktan sonra, gözyaşları ile yatıp uyudu. Rüyasında kızını gördü. Gördü, ama gördüğüne de pişman oldu. Çünkü kıza öyle azap ediliyordu ki onu görünce kadının ciğeri parça parça oldu. Kıza ateşten bir

elbise giydirmişler, şiddetli şekilde azap olunmakta idi.

Kadın heyecanla uykusundan uyandı. Sabah olduğunda da Hasan Basri Hazretleri'nin huzuruna tekrar çıkarak gördüğü rüyayı anlattı. Kızının bu azaptan kurtulması için ne yapması lâzım geldiğini, ne gibi iyilikler yaparsa günahlarının affedileceğini sordu.

Hasan Basri Hazretleri, ona bazı tavsiyelerde bulundu ve onu geri gönderdi. Fakat bir müddet sonra Hasan Basri Hazretleri kendisi bir rüya gördü. Rüyasında genç ve güzel bir kız, cennet bahçelerinden birinde altın bir tahtın üzerinde oturmakta ve etrafına güneş gibi parlaklık saçmakta idi. Kız Hasan Basri Hazretleri'ne:

– Beni tanıdın mı, diye sordu.

Hazret, onu tanımadığını söyledi ve ona hangi peygamberin kızı veya hanımı olduğunu sordu. Kız şöyle dedi:

– Hani sana gelip de beni görmek için senden yardım isteyen ve rüyasında azap içerisinde görünce de tekrar size durumu anlatıp günahımın affı için ne yapması lâzım geldiğini soran kadın var ya, işte ben onun kızıyım.

Hasan Basri Hazretleri:

– O kadın bana senin azap içinde olduğunu söylemişti. Ne oldu da kurtuldun o azaptan, diye sorduğunda, kız şöyle dedi:

– Ya imam! Allah'ın sevgili kullarından biri, bizim bulunduğumuz kabristandan geçti ve oradan geçerken bir Fatiha ve üç İhlâs'la beraber üç kere de salâvat getirip biz kabir ehlinin ruhuna hediye etti. İşte ondan sonra "Bu kabristanda kabir azabı çekenlerden azabı kaldırın!" diye bir nida geldi. Ve benimle beraber beş yüz elli kişiden kabir azabı kaldırılıp, cennet nimetleri bize ihsan olundu.

Hasan Basri Hazretleri, gördüğü bu güzel rüyayı kızın annesine anlatıp kızının azaptan kurtulduğunu müjdeledi ve bol bol salâvat-ı şerife okumasını tavsiye etti.[40]

HATIRLIYOR MUSUN

Şibli Hazretleri vefat etmişti. Dostlarından biri onu rüyasında gördü ve:

– Nasılsın, diye sordu.

Şibli de başından geçenleri şöyle anlattı:

"Allah'ın affına erdim. Allahu Tealâ'nın huzurundaydım. Bana dedi ki:

– Seni niçin affettim biliyor musun?

– Namaz ve orucumdan dolayı olsa gerek ya Rabbi!

– Hayır, dedi Rabbim.

Namaz ve oruç zaten asıl vazifemdi. Rabbimin hoşuna giden şu olmuş:

– Hatırlıyor musun, dedi ey Şibli? Bir gün sokakta yürüyordun. Soğuktan tir tir titreyen bir kediye rastladın. Onun o hâline dayanamadın. Kediyi alıp evine götürdün, ısıttın.

– Hatırladım ya Rabbi!

– İşte o hareketinden dolayı kusurlarına bakmayıp seni bağışladım."[41]

İPİN HESABI

Zenginin biri ölümden ve kabirdeki yalnızlıktan çok korkuyormuş. "Öldüğüm geceyi kim kabre girerek sabaha kadar benimle geçirirse servetimin yarısını ona bağışlıyorum." diye vasiyet etmiş.

Öldüğünde "Kim onunla birlikte kabre girip sabahlamak ister?" diye araştırmışlar. Kimse çıkmamış. Sonunda bir hamal "Benim sadece bir ipim var, kaybedecek bir şeyim yok. Sabaha kadar orada durursam zengin olurum." diye düşünerek teklifi kabul etmiş. Vefat eden zengin ile birlikte onu da defnetmişler. Hava alabilmesi için de dışarıya doğru bir delik açmışlar. Sorgu sual melekleri gelmiş. Bakmışlar kabirde bir ölü, bir canlı var.

– Nasıl olsa bu ölü elimizde. Biz şu canlı olandan başlayalım, demişler ve hamalı sorgulamaya başlamışlar.

– O ip kimin? Nereden aldın? Niye aldın? Nasıl aldın? Nerelerde kullandın?

Sabaha kadar sorgu sual devam etmiş, ancak adamın hesabı bitmemiş. Adam sabahleyin kabirden çıkmış.

– Tamam, servetin yarısı senin, demişler.

– Aman demiş hamal, istemem, kalsın. Ben, sabaha kadar bir ipin hesabını veremedim. O kadar servetin hesabını nasıl veririm?[42]

YENİDEN YARATILIŞ
ve
MAHŞER GÜNÜ

KUYRUK SOKUMU KEMİĞİ

Allah Resûlü, insanın öldükten sonra tekrar yaratılmasının hardal tanesi büyüklüğünde "acbüz-zeneb" kemiği ile başlayacağını bildirdi ve şöyle buyurdu:

– Allah, gökten su indirecek ve insanlar yerden sebze biter gibi bitecekler. İnsanda, bir kemik hariç hepsi çürür. Bu çürümeyen, acbüz-zeneb denen kuyruk sokumu kemiğidir. Kıyamet günü yeniden yaratılış (ba'sü ba'de'l-mevt) bundan olacaktır.[43]

ÖLÜMÜN ÖLÜMÜ

Sahabeden Ebu Said, Peygamber Efendimizin şöyle buyurduğunu anlatmıştı:

"Kıyamet gününde ölüm, ak ve kara renkli bir koç şeklinde getirilir ve cennet ile cehennem arasındaki sur üzerinde bırakılır.

Sonra bir ses:

– Ey cennet ehli, diye bağırır.

Cennettekiler başlarını kaldırıp bakınca yine aynı ses:

– Şunu tanır mısınız, diye onlara sorar.

Cennet ehli, hepsi koçu görmüş oldukları hâlde:

– Bu ölümdür, diye cevap verir.

Bundan sonra aynı ses:

– Ey cehennem ehli, diye bağırır.

Onlar da başlarını kaldırıp bakarlar.

Aynı ses onlara da:

– Şunu tanıyor musunuz, diye sorar.

Cehennem ehli, hepsi koçu görmüş oldukları hâlde:

– Bu ölümdür, diye cevap verirler.

Daha sonra koç yatırılarak boğazlanır. Daha sonra aynı sesin sahibi:

– Ey cennet ehli, burada ebedîlik var, asla ölüm olmayacak. Ey cehennem ehli, size de ebedîlik var, asla ölüm olmayacak, der."

Bunları anlattıktan sonra Efendimiz Aleyhisselâm şu âyeti ilave etti: "Sen o hasret ve pişmanlık gününü, o haklarında ilahî hükmün yerini bulacağı günü anlatarak uyar onları. Ama onlar gaflet içindeler, hâlâ iman etmiyor onlar. Şu kesin bir gerçektir ki bütün dünyaya ve bu dünyada yaşayan bütün insanlara Biz vâris olacağız ve ölümden sonra hepsi diriltilip Bizim huzurumuza getirileceklerdir. (Meryem sûresi, 39. ve 40. âyetler)[44]

MAHŞERE GİDİŞ

Allah Resûlü şöyle buyurdu:

– Kıyamet günü insanlar üç sınıf olarak haşr olunurlar: Yayalar sınıfı, binekliler sınıfı, yüzüstü sürünenler sınıfı.

– Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar yüzleri üzerinde nasıl yürürler, diye soruldu.

Nebiler Sultanı şu cevabı verdiler:

– Onları ayakları üzerine yürüten Zatı Zülcelâlın, yüzleri üzerine yürütmeye de gücü yeter. Ancak bilesiniz, bu yüzleri üstü yürüyenler, önlerine çıkan her engele, her dikene karşı kendilerini yüzleriyle korumaya çalışırlar.Yayalar, gidişte zorluk çekecekler, ama sürünenlerden çok hafif olacaklardır. En şerefli sınıf binekli olanlardır. Yüzüstü sürünenler ise kâfirlerdir. Şu âyet bunu açıklamaktadır: "Allah kimi doğru yola iletirse işte doğru

yolda olan odur. Kimi şaşırtırsa, artık Allah'tan başka ona hami ve yardımcı bulamazsın. Kıyamet günü onları kör, sağır ve dilsiz olarak yüzükoyun haşrederiz. Varacakları yer cehennemdir. Onun ateşi zayıfladıkça alevleri artırırız." (İsra sûresi, 97. âyet)[45]

HİÇ DÜŞÜNDÜN MÜ

Gönüller Sultanı Efendimiz buyurdular ki:

"Kıyamet günü kul hesap vermek üzere getirilir.

Yüce Allah:

– Ben sana kulak, göz, mal ve evlât vermedim mi? Sana hayvanların bakımını ve bağ bahçe ekim işini kolaylaştırmadım mı? Seni bütün yaratılmışlara üstün olarak yaratmadım mı? Benimle şu karşılaşmanı hiç düşündün mü, diye sorar.

Kul da:

– Hayır, der.

Yüce Allah da:

– Öyleyse bugün ben de seni unutacağım, tıpkı senin dünyada beni unuttuğun gibi, buyurur."[46]

HESAP GÜZEL OLURSA

Peygamber Efendimiz, kıyamet günü insana sorulacak ilk sorunun imanla ilgili olacağını ve imanı olan insana ise amelinden soru açılacağını söyledi. Kişinin imanından sonra, amelinden ilk sorulacak şeyin de namaz olduğunu bildirdi ve şöyle buyurdu:

– Kıyamet günü, kişi amelleri arasında önce namazın hesabını verecek. Bu hesap güzel olursa kurtuluşa erdi demektir. Bu hesap bozuk çıkarsa zarara ziyana düştü demektir. Farz ibadetlerinde eksik çıkarsa Allah, "Bakın, kulumun nafilesi var mı?" buyurur. Böylece farzın eksikleri nafileler ile tamamlanır. Sonra bu tarzda olmak üzere diğer amelleri hesaptan geçirilir.[47]

KUL HAKKI

Allah Resûlü, kul hakkıyla ilgili hesabın çok çetin olacağını bildirdi ve şöyle buyurdu:

– Kimin üzerinde kardeşine karşı ırz veya başka bir şey sebebiyle hak varsa, hesaplaşmanın olacağı gün gelmezden önce daha burada iken helâlleşsin. Aksi takdirde o gün, iyi bir ameli varsa o haksızlığı oranında kendinden alınır. Eğer iyilikleri yoksa arkadaşının günahından alınır, kendisine yüklenir.[48]

BEŞ ŞEYİN HESABI

Peygamber Efendimiz, kıyamet günü beş şeyin hesabını vermedikçe kulun ayaklarının Rabbin huzurundan ayrılamayacağını bildirdi. Bunlar; ömrünü nerede harcadığı, dünyada ne amelde bulunduğu, malını nerede kazanıp nereye harcadığı, gençliğini nerede geçirdiği, bildiği ile ne derece amel ettiğidir.[49]

TERAZİNİN KEFESİNDEKİ AĞIRLIKLAR

Peygamber Efendimiz şöyle anlatmıştı:

"Allah, kıyamet günü ümmetimden bir adamı mahlûkların üstünden seçer ve onun için doksan dokuz büyük defter açar. Her defter gözün alabildiği kadar büyüktür. Yüce Allah sorar:

– Bu defterde yazılı olanlardan bir şeyi inkâr ediyor musun? Yazıcı meleklerim zulmetmişler mi?

Kul:

– Ey Rabbim, hayır, der.

Rab Tealâ sorar:

– Bir özrün var mı?

Kul der:

– Hayır, yok, ey Rabbim.

Yüce Allah:

– Evet, senin bizim yanımızda makbul bir de iyiliğin var. Bugün sana suçunun karşılığı olan cezayı vermeyeceğiz, buyurur.

Hemen bir etiket çıkarılır. Üzerinde "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûlühü." yazılıdır. Hemen defterler çok hassas olan mizan terazisinin bir kefesine konur, etiket de diğer kefesine konulur ve tartılırlar. Sonunda defterler hafif kalır, etiket ağır basar.[50]

AMEL DEFTERLERİ

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), mahşer gününde amel defterlerinin verilmesi hakkında şu açıklamada bulundu:

– Kıyamet günü insanlar üç kere Allah'a arz edilir. İlk iki arz edilmede özür açıklamaları vardır. Ama üçüncü arz edilme esnasında ellerde sahifeler uçuşur. Kimi sağ eliyle, kimisi de sol eliyle amel defterini alır.[51]

Allah Resûlü abdest sırasında sağ ve sol kollarımızı yıkarken:

– Allah'ım! Amel defterimi sağdan alanlardan eyle! Soldan ve arkadan alacaklardan eyleme, diyerek dua edilmesini tavsiye ediyordu.[52]

SIRAT KÖPRÜSÜ

Peygamber Efendimiz sahabeye sırat köprüsünü şöyle açıkladı:

– Cehennemin üzerinde sırat kurulur. Peygamberler arasında, ümmetiyle sırattan ilk geçen ben olurum. Köprünün etrafında demirden kancalar vardır. İşte o kancalar, tıpkı deve dikeninin dikenleri gibidir. İnsanları kötü amelleri sebebiyle kapar. İnsanların bir kısmı kötü amelleri sebebiyle helak olur. Bir kısmı da ateşin içine yıkılır, sonra kurtulur. Allah, ateş ehlinden kurtarmak istediklerine rahmet etmeyi irade edince, ateş ehlinden Allah'a ibadet etmiş olanları, ateşten çıkarmaları için meleklere emreder. Melekler bu kimseleri secde izleriyle tanırlar. Çünkü Allah, secde edilen yerin yakılmasını ateşe haram etmiştir.[53]

İNSANLAR DİRİLİNCE

Sevgili Peygamberimize soruldu:

– İnsanlar kıyamet günü yeniden dirilince nerede olacaklar?

Allah Resûlü buyurdu:

– Sırat köprüsünün önünde, karanlıklarda.

– Köprüyü ilk geçen kimler olacak?

– Allah uğruna vatanlarını bırakıp hicret edenler.[54]

RÜYA

Halife Ömer bin Abdülaziz, son derece adaletli ve dindar bir hükümdardı. Çok mütevazı bir hayat yaşardı. Ömer bin Abdülaziz'in hizmetçilerinden birisi, bir gün bir rüya gördü ve halifenin huzuruna çıkıp rüyasını anlatmak istedi. Halife de izin verdi:

– Ey Müminlerin Emiri! Rüyamda kıyamet kopmuş. İnsanlara sırat köprüsünden geçmeleri için emrediliyor, bazıları geçiyor, bazıları geçemiyor. Bu arada sıra sizden evvel geçen halifelere geldi. Evvel Abdülmelik ibni Mervan'a "Geç!" dediler. Dikkat ettim geçemeyip düştü. Ondan sonra sıra ile diğer halifelere "Geç!" diye emrolundu. Bunların bazıları geçti bazıları geçemedi. Nihayet sıra size gelmişti, diye anlatırken hizmetçi daha sözünü tamamlamadan Ömer bin Abdülaziz "Allah!" diye bağırmaya başladı.

Rüyayı anlatan hizmetçi, ne yapacağını şaşırmış vaziyette:

– Ey Müminlerin Emiri! Siz vallahi sırattan çabuk geçtiniz, dedi ama Ömer bin Abdülaziz hizmetçinin bu sözünü duyamamıştı. Çünkü Allah korkusundan heyecana kapılmış ve tamamen kendinden geçmişti.[55]

CENNET VE CEHENNEM

İŞİN ESASI

Peygamber Efendimizin kâtiplerinden Hanzala Üseyyid şöyle anlatmıştı:

"Bir keresinde Allah Resûlü bize cennet ve cehennemden bahsetti. Öyle ki cennet ve cehennemi gözlerimizle görür gibi olmuştuk. Sonra ben kalktım, ailemin, yanına gittim, gülüp eğlendim. Derken Resûlullahın yanında iken bulunduğumuz ruh hâletimizi hatırladım. Hemen dışarı çıktım, kendimi tutamıyor, ağlıyordum. Yolda Ebubekir ile karşılaştım. Ebubekir bana:

– Hayırdır Hanzala! Bu hâlin ne, dedi.

– Ey Ebubekir! Ben münafık oldum, dedim.

– Sebep nedir, dedi.

– Biz Resûlullahın yanında iken O; bize cenneti, cehennemi hatırlatıyor. Âdeta onları gözlerimizle görür gibi oluyoruz. Ama O'nun yanından çıktığımızda işlerimize dalıyor, konuşuyor, gülüyor, anlatılanları unutuyoruz, dedim.

Ebubekir:

– Biz de aynı durumdayız, dedi.

Sonra birlikte Efendimizin yanına gidip durumu O'na anlattılar. Bunun üzerine Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu:

– Eğer her zaman benim yanımda bulunduğunuz hâli muhafaza etseydiniz, Allah'a yemin ederim melekler gelir sizinle tokalaşırlardı. Siz çarşıda pazarda hep onlarla içli dışlı olurdunuz. Ama Ey Hanzala! Bu işin esası şudur: Bir müddet Rabbe kulluk, bir müddet de dünya için çalışma ve dünya için çalışırken de Rabbi unutmama. Ey Hanzala! Bazen öyle, bazen böyle!"[56]

CENNET İSTEDİĞİNİZ VAKİT

Peygamber Efendimize soruldu:

– Cennet ne demektir?

Allah Resûlü buyurdu:

– Cennet, sonsuz bir yerleşim yeri, parıldayan bir nur, yaygın bir koku, çok iyi inşa edilmiş bir köşk, akan bir ırmak, olgun bir meyve, yeşillik, neşe, serinlik, tazelik yeridir.[57] Tuğlası gümüş ve altından, harcı kokulu miskten, çakılları inci ve yakuttan, toprağı da zaferandır.[58] Cennette yüz derece vardır. Her bir derecenin diğer derece ile arası, sema ile arz arası kadar geniştir. Firdevs, bunların en yukarıda olanıdır. Cennetin dört nehri buradan çıkar. Bunun üstünde Arş vardır. Allah'tan cennet istediğiniz vakit Firdevs cennetini isteyin.[59]

CENNETTEKİ AĞAÇLAR

Sevgili Peygamberimiz cennetteki ağaçları şöyle anlattı:

– Cennette bir ağaç vardır ki binekli bir kimse yüzyıl gölgesinde yürüse onu kat edemez.[60]

Cennetin merkezindeki bu hayret verici ağaç, bütün seçkin kulların evlerinin üzerine uzanır. Dallarından her biri, ona sahip olan cennet sakininin adını taşır. Her çeşit meyve ondan çıkar, fakat aynı zamanda eğerli ve dizginli atlar; semer ve yularıyla develer de hazırdır. Bu altın gövdeli ağaç kırk, yetmiş, yüz, beş yüz veya bin senelik yoldan hissedilen kokular yayar.[61] Cennette hiçbir ağaç yoktur ki gövdesi altından olmasın.[62]

CENNETİN KAPISI

Peygamber Efendimiz buyurdu:

"Ben kıyamet günü cennetin kapısına gelip kapının açılmasını isterim. Hazin (kapıcı melek):

– Sen kimsin, diye seslenir.

Ben:

– Muhammed'im, derim.

Bunun üzerine Hazin adlı melek şöyle der:

– Sana açıyorum. Senden önce kimseye açmamakla emrolundum."[63]

MİRAÇ GECESİNDE

Peygamber Efendimiz şöyle anlatmıştı:

"Miraç gecesinde cennetin kapısı üzerinde şu ibarenin yazılı olduğunu gördüm: Sadaka on misliyle mükâfatlandırılacaktır. Ödünç para on sekiz misliyle mükâfatlandırılacaktır.

Ben:

– Ey Cibril! Ödünç verilen şey ne sebeple sadakadan daha üstün oluyor, diye sordum.

Cebrail:

– Çünkü dilenci (çoğu kere) yanında para olduğu hâlde sadaka ister. Borç isteyen ise ihtiyacı sebebiyle istekte bulunur, dedi."[64]

CENNETİN SEKİZ KAPISI

Sevgili Peygamberimiz cennet kapılarıyla ilgili şöyle buyurdu:

– Birincisi; üzerinde "Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resulûllah" yazılı olan peygamberler, şehitler ve cömertlerin kapısıdır. İkincisi, güzel abdest alıp namaz kılanların; üçüncüsü, zekât verenlerin kapısıdır. Dördüncüsü, iyiliği emredip kötülüklerden sakındıranların kapısıdır. Beşincisi; nefsini kontrol edip, oruç tutanların kapısıdır. Altıncısı, hac ve umre yapanların; yedincisi, mücahitlerin kapısıdır. Sekizincisi, takva sahiplerinin ve gözlerini haramdan sakındıranların kapısıdır.

Müslüman olan bir kul, sahip olduğu her bir malın bir çiftini Allah yolunda infak ederse cennetin kapıcıları onu mutlaka karşılar ve her biri, onu kendi beklediği kapıdan girmesi için davet eder.[65]

ODALAR SARAYLAR KÖŞKLER

Sevgili Peygamberimiz cennet ehliyle ilgili şu müjdeleri verdi:

– Cennette oda sahipleri; yumuşak ve tatlı sözlü, devamlı oruç tutan, herkes uyurken gece namazı kılan kimselerdir.[66] Kim, insanlara faydalı camii ve mescit bina ederse cennette ona bir ev bina edilir.[67] Öğleden önce dört, sonra iki, akşamdan sonra iki, yatsıdan sonra iki, sabahtan önce iki, toplam on iki rekât sünnet kılarsa, Allah o kişiye cennette ev bina eder.[68] Ölen çocuğu için sabredene cennette bir köşk verilir.[69] Haklı bile olsa münakaşayı terk edenin, ahlâkı güzel olanın ve şaka bile olsa yalanı terk edenin cennetin ortasında bir köşkü olur.[70] Hasta ziyareti yapana cennette ev ve bağ bahçe verilir.[71]

CENNETTE SENİNLE

İbn Ka'b el-Eslemî şöyle anlatmıştı:

"Resûlullahla beraber gecelemiştim. Kendisinin abdest suyunu ve başka ihtiyaçlarını giderdim. Bana:

– Dile benden, buyurdu.

Ben:

– Senden cennette seninle beraberlik diliyorum, dedim.

Bana:

– Veya bundan başka bir şey, dedi.

Ben:

– Hayır, sadece bunu istiyorum, dedim.

– Öyleyse kendin için çok secde ederek bana yardımcı ol, buyurdu.[72]

CEHENNEMİN TENEFFÜSÜ

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

– Cehennem, Rabbine "Ey Rabbim! Bir kısmım, diğer bir kısmımı yiyor." diye şikâyet etti. Bunun üzerine Yüce Allah, onun yılda iki kere teneffüs etmesine izin verdi. Biri kışta bir nefes ki bu sizin rastladığınız en soğuk günlerdedir, diğeri de yazda bir nefes ki bu da sizin rastladığınız en şiddetli sıcak zamanlardır.[73]

KOMŞUSUNUN KARNI AÇKEN

Sahabeden Hazreti Ebu Zerr, komşusunun karnı açken bir Müslüman'ın kendi evinde tok olarak uyumayacağını söylüyordu. Elinde imkânı olan kimseleri, borç harç içinde inleyen din kardeşlerine yardım etmemeleri hâlinde, cehennemin şiddetli azabıyla ikaz ediyordu. Onun bu iddiasında samimi olup olmadığını anlamak için, bir gün kendisine bir kese dolusu para gönderip, hediye olarak kabul etmesini istediler.

Ebu Zerr, parayı getiren köleye bu parayı kabul edemeyeceğini, kendisinden daha fakir olanlara vermesi gerektiğini ısrarla söyleyince köle:

– Bunu kabul edersen benim hürriyetime kavuşacağımı söylediler, diyerek parayı Ebu Zerr'e kabul ettirdi.

O gecenin sabahında köle tekrar gelerek:

– Size akşam getirdiğim parayı yanlış yere getirmişim. Başkasına vermem gerekiyormuş, parayı geri istiyorum, dedi.

Ebu Zerr'in cevabı şöyle oldu:

– Ben komşumun borç harç içinde kıvrandığı bir zamanda, evimde para biriktirip, rahatlık içinde yaşayamam. Sizin verdiğiniz parayı daha akşamdan fakir kimselere dağıttım. Şu anda sana verecek param yok![74]

EVLÂT ACISINA SABIR

Bir kadın, Sevgili Peygamberimizin huzuruna gelerek:

– Ya Resûlullah! Benim üç çocuğum vefat etti. Dua et de cennete gireyim, dedi.

Kadının bu sözlerini dinleyen Resûlü Ekrem Efendimiz:

– Sen zaten cennette yerini hazırladın, buyurdu.[75]

NE İLE KAPANIR NE İLE AÇILIR

Sevgili Peygamberimizin vefatlarından sonra, Hazreti Osman evinin kapısının önünde oturuyordu. Bir gün Hazreti Ömer oradan geçerken kendisine selâm verdi. Fakat Hazreti Osman onun selâmını almadı. Bunun üzerine Hazreti Ömer, Hazreti Ebubekir'e geldi ve Hazreti Osman'ın kendisinin selâmını almadığını söyledi. Hazreti Ebubekir:

– Ya Ömer! Sabreyle. Belki bir özrü vardır, diyerek Hazreti Osman'ı yanına çağırttı ve sordu:

– Ya Osman! Hazreti Ömer'in, Resûlullah Efendimizin yanındaki şeref ve kıymetini bilirsin. Niçin onun selâmını almadın?

– Ey Allah Resûlünün Halifesi! Ben Ömer'in selâmını işitmedim. Çünkü o zaman benim bir kederim, tasam vardı.

– Kederin ne idi ki senin böyle bir selâmı almana engel oldu?

– O zaman düşünüyordum ki nice uzun zaman Allah Resûlü ile sohbet ettim de, cehennemin kapılarını hangi kelime kapar ve cennetin kapılarını hangi kelime açar, diye sormadım.

Hazreti Ebubekir şöyle dedi:

– Ya Osman! Özür çok kuvvetli geldi. Hakkını helâl et. Sana müjdeler olsun ki ben Allah Resûlünden şöyle sormuştum: "Ya Resûlullah! Cehennemin kapıları ne ile kapanır ve cennetin kapıları ne ile açılır?" Bana şöyle buyurmuşlardı: "Amcam Ebu Talib'e arz ettiğim kelime-i şehadet ile."[76]

CENNET KÖŞKÜ

Halife Harun Reşid döneminin Allah dostlarından Behlül Dânâ, bir gün düzgünce kesilmiş tahta parçalarından eve benzer bir şey yapıyordu. Harun Reşid'in hanımı Zübeyde Hatun onu görüp ne yaptığını sorunca Behlül:

– Cennet köşkü yapıyorum efendim, diye cevap verdi.

Dindar bir kadın olan Zübeyde Hanım köşke müşteri çıktı:

– Bu köşkü bana satar mısın?

– İsterseniz satarım.

– Kaç paraya satarsın?

– Sana bir akçeye veririm.

Halifenin hanımı hemen bir akçeyi verip köşkü satın aldı. Harun Reşid ve hanımı, o gece rüyalarında kendilerini cennette gördüler. Zübeyde lüks bir köşkte oturuyordu. Harun Reşid sordu:

– Hanım, sen bu köşke ne zaman sahip oldun?

– Dün bir akçeye Behlül'den satın almıştım.

Sabah oldu, hükümdar hemen Behlül'ü çağırttı:

– Dün hanıma sattığın köşkten bir tane de bana yapar mısın, dedi.

– Olur, yaparım, dedi Behlül.

– Kaça yapacaksın?

– Bin akçeye yaparım.

– Ama hanıma bir akçeye vermişsin.

– Evet, bir akçeye verdim. Ama o köşkün değerini bilmeden aldı. Sen ise dün gece onun nasıl görkemli bir köşk olduğunu gördün. Ben buna göre fiyat istiyorum.[77]

ŞEFAAT

ŞEFAATÇİ OLAYIM

Amcası Ebu Talib'in ölüm anı gelince Peygamber Efendimiz onun yanına geldi. Başucunda müşriklerden Ebu Cehil ve birkaç kişi vardı.

– Ey amcacığım! Lâ ilâhe illallah, de! Onunla Allah indinde senin lehine şefaatçi bulunayım, dedi.

Ebu Cehil Ebu Talib'e:

– Sen Abdulmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin, diye müdahale etti.

Sevgili Peygamberimiz, kelime-i şehadeti amcasına arz etmeye devam etti. Müşrikler de kendi sözlerini aynen tekrara devam ettiler. Ebu Talib de:

– Ben Abdulmuttalib'in dini üzereyim, dedi.

Ebu Talib "Lâ ilâhe illallah." demekten kaçınmıştı. Peygamber Efendimiz:

– Yasaklanmadığı müddetçe senin için istiğfar edeceğim, dedi.

Bunun üzerine Yüce Allah şu âyetleri indirdi:

"Kâfir olarak ölüp cehennemlik oldukları kendilerine belli olduktan sonra, akraba bile olsalar müşriklerin affedilmelerini istemek Peygamberin de müminlerin de yapacağı bir iş değildir. (Tevbe sûresi, 113. âyet)

"Sen, dilediğin kimseyi doğru yola eriştiremezsin, ancak Allah dilediğini doğruya ulaştırır." (Kasas sûresi, 56. âyet)[78]

ŞİRK KOŞMADAN ÖLENLER

Ebu Hureyre (radıyallahu anh) şöyle anlatmıştı:

"Allah Resûlü buyurdular ki:

– Her peygamberin Allah'ın kabul edeceği bir duası vardır. Her peygamber, o duayı yapmada acele etti. Ben ise bu duamı kıyamet gününde, ümmetime şefaat olarak kullanmak üzere sakladım. Ona inşallah, ümmetimden şirk koşmadan ölenler nail olacaktır."[79]

ÇOCUĞUNUN YAPTIĞI İSTİĞFAR

Allah Resûlü buyurdu:

"Allahu Tealâ, salih kulunun cennetteki derecesini yükseltir.

Bunun üzerine o:

– Ya Rabbi! Bu yükselme şefaati nereden, ne sebebiyledir, diye sorar.

Cenâb-ı Hak ona şöyle der:

– Çocuğunun senin için yaptığı istiğfar sebebiyledir."[80]

HAFIZLARIN ŞEFAATİ

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), Kur'ân okumanın ve ezberlemenin önemi ile ilgili şöyle buyurdu:

– Kim Kur'ân okur ve onunla amel ederse, kıyamet günü babasına bir taç giydirilir. Bu tacın ışığı, güneş, dünyadaki herhangi bir evde bulunduğu takdirde onun vereceği ışıktan daha güzeldir. Öyleyse Kur'ân'la bizzat amel edenin ışığı nasıl olacak düşünebiliyor musunuz?[81]

Kim Kur'ân'ı okur, ezberler, helâl kıldığı şeyi helâl kabul eder, haram kıldığı şeyi de haram kabul ederse Allah, o kimseyi cennete koyar. Ayrıca ailesinden cehenneme giren on kişiye şefaatçi kılınır, onların cennete girmesine vesile olur.[82]

ÖLEN ÇOCUKLARIN ŞEFAATİ

Hanım sahabiler Peygamberimize dediler ki:

– Ey Allah'ın Resûlü! Dini öğrenme konusunda erkekler bizden daha şanslı! Dinimizi sizden öğrenmek istiyoruz, bize özel bir gün ayırsanız.

Sevgili Peygamberimiz bunun üzerine onlara bir gün verdi. O günde onlara vaaz verdi, nasihat etti. Onlara söyledikleri arasında şu da vardı:

– Sizden kim, kendinden önce üç çocuğunu ahirete gönderirse, onlar mutlaka kendisine ateşe karşı şefaatçi olur.

Bir kadın sordu:

– Ey Allah'ın Resûlü! Ya iki çocuğu ölmüşse, hükmü ne olacak?

Peygamber Efendimiz de:

– İki de olsa, buyurdu.[83] Çok sevdiği evlâdı elinden alındığında sabreder ve mükâfat umarsa Allah, cennetten başka mükâfata razı olmaz.[84]

ATEŞE PERDE OLURLAR

Hazreti Aişe annemiz şöyle anlatmıştı:

"Yanıma bir kadın geldi. Beraberinde iki kız çocuğu da vardı. Bir şeyler istedi. Yanımda bir hurmadan başka bir şey yoktu. Bir hurmayı ona verdim. Kadın aldı ve bir hurmayı ikiye bölerek kızlarına taksim etti. Kendine pay ayırmadı. Çıkıp gittiler. Arkadan Resûlullah girdi. Bu durumdan çok etkilenmiştim.

– Ne oldu bana anlatmak ister misin, dedi.

Ben de durumu O'na anlattım. Buyurdu ki:

– Kim bu şekilde kızlarına iyi davranırsa kızlar onun için şefaatçi olurlar. Buluğa erinceye kadar kim iki kız evlâdı yetiştirirse -parmaklarını birleştirerek- kıyamet günü o ve ben şöylece beraber oluruz. Kim üç kız veya üç kız kardeş veya iki kız kardeş veya iki kız yetiştirir, terbiye ve ahlâklarını

eksik etmez, onlara iyi davranır ve onları evlendirirse cenneti hak etmiştir. Kimin iki kızı olur da bunlara değer verir, oğlan çocuklarını bunlara tercih etmezse Allah onu cennete koyar."[85]

YETİME BAKAN

Resûlullah orta parmağı ile başparmağını yan yana getirip aralarını açıp kapayarak işaret etti ve şu müjdeyi verdi:

– Ben ve yetime bakan kimse cennette şöyleyiz.[86] Kim Müslümanlar arasından bir yetim alarak yiyecek ve içeceğine dâhil ederse, affedilmez bir günah (şirk) işlememişse Allah onu mutlaka cennete koyacaktır.[87]

YAŞLILIĞINA ULAŞTIĞI HÂLDE

Peygamber Efendimiz bir gün üç defa:

– Burnu sürtünsün, burnu sürtünsün, burnu sürtünsün, dedi.

Sahabiler:

– Kimin burnu sürtünsün, ey Allah'ın Resûlü, diye sorunca şu açıklamada bulundu:

– Anne babasından her ikisinin veya sadece birinin yaşlılığına ulaştığı hâlde cennete giremeyenin![88]

ANNEN VAR MI

Câhime (radıyallahu anh) bir gün Peygamberimize geldi ve:

– Ey Allah'ın Resûlü! Ben cihada katılmak istiyorum, bu konuda sizinle istişare etmeye geldim, dedi.

Allah Resûlü:

– Annen var mı, diye sordu.

Câhime:

– Evet, deyince:

– Öyleyse ondan ayrılma, çünkü cennet onun ayağının altındadır, buyurdu.[89]

Allah Resûlü "Cennet annelerin ayakları altındadır." buyurunca, "Babaların hakkı yok mu?" sorularına şöyle açıklamada bulundu:

–Allah'ın rızası babanın rızasından geçer. Allah'ın razı olması da babanın razılığından geçer.[90]

YARIM HURMA DAHİ OLSA

Hazreti Aişe validemiz, ev işlerinde kendisine yardımcı olması için bir hizmetçi tutmuştu. Fakat onu daha evine getirmemişti ki Cebrail Aleyhisselâm Peygamber Efendimize gelip:

– O hizmetçiyi yanınızdan uzaklaştırınız. O cehennemlik birisidir, dedi.

Öyle yaptılar. Bu arada Hazreti Aişe annemiz, giderken yemesi için hizmetçiye biraz hurma verdi. Hizmetçi yolda giderken bir yoksula rastladı. Acıdı, elindeki hurmaların yarısını ona verdi. Yoksul da çok sevindi.

O esnada Cebrail Aleyhisselâm Peygamberimize gelerek:

– Ya Muhammed, dedi. Hizmetçiyi geri alabilirsiniz. Yüce Allah izin verdi.

Peygamber Efendimiz sebebini sorunca Cebrail Aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

– Çünkü o, yolda giderken Allah rızası için elindeki hurmaların yarısını bir yoksula verdi. Allah da bu yüzden onu bağışladı, cehennemlik olmaktan kurtardı.

Allah Resûlü ashabına şöyle buyurdu:

– Yarım hurma dahi olsa sadaka vermek suretiyle cehennemden korunmaya çalışınız.[91]

İNSAN ÖLDÜĞÜ ZAMAN

Nebiler Sultanı Efendimiz buyurdular ki:

– İnsan öldüğü zaman salih ameli kesilir. Ancak üç şey hariç: Bitmeyen, devam eden sadaka; faydalı ilim; kendisine dua edecek iyi evlât.[92]

ÖLÜMÜNDEN SONRA

Allah Resûlü buyurdular ki:

– Mümin kişinin ölümünden sonra amel ve iyiliklerinden lazım olacaklar şunlardır: Öğretip yaydığı ilim, geriye bıraktığı salih evlât, yazıp miras bıraktığı Mushaf, yaptığı mescit, yolcular için yaptırdığı konaklama yeri, ev, misafirhane, sağlığında malından ayırdığı sadaka. Bunların hepsi ölümünden sonra ona lazım olur.[93]

ÜÇ ŞEY

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdular:

– Kişi öldüğü zaman üç şey onu takip eder: Malı, ailesi ve ameli. Malı ve ailesi, kabrin başından geriye döner. Kendisiyle beraber arkadaş olan ise amelidir.[94]

KEVSERDEN İÇEMEYENLER

Allah Resûlü Kevser suyundan içemeyeceklerle ilgili şöyle buyurdu:

"Ben Kevser havuzunun başına sizden önce geleceğim. Bana sizden bazı kimseler gösterilecek, o kadar ki eğilsem onları tutarım. Ama hemen geri çekilecekler.

– Ey Rabbim! Bunlar benim ashabım, diyeceğim.

Ama bana:

– Senden sonra bunların dinde neler uydurduklarını sen bilmezsin, denilecek.

Ben de:

– Dini benden sonra değiştirenler rahmetten uzak olsun, diyeceğim."[95]

SÖZLÜK

ahiret: Öldükten sonra dirilip sonsuza kadar kalınacak olan ve Allah'a dünyada yapılanların hesabının verileceği öbür dünya.

amel: İş, hareket. İbadet.

arş: Taht, saltanat. Yüce Allah'ın büyüklüğünü ifade eden kavram.

ashap: Peygamberimizi sağken gören, meclislerinde, konuşmalarında bulunan arkadaşları, sahabe, sahabiler.

âyet: Kur'ân sûrelerini meydana getiren cümlelerden her biri.

azap: Büyük sıkıntı, eziyet, dünyada günah işlemiş olanlara ahirette verilecek ceza.

ba's'ü ba'del-bevt: Öldükten sonra tekrar canlanma, dirilme.

berzah: Kabir. Öldükten sonra kıyamete kadar beklenilen âlem.

cömert: Para ve malını esirgemeden veren, eli açık.

evvel: Önce, ilk, önceki, geçmiş.

farz: Müslümanlıkta, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.

günah: Allah'ın yasakladığı suç. Haram ve mekruh.

hafız: Kur'ânı baştan sona ezberleyen kişi.

hayâ: Utanma.

hikmet: Bilgelik, sebep, gizli sebep, bir fiili yapmada bilinemeyen amacı.

ibadet: Allah'ın emirlerini yerine getirme, Allah'a yönelen saygı davranışı, tapınma.

ihsan: İyilik etme, iyi davranma, bağışlama, bağışta bulunma, karşılık beklemeden yapılan yardım, iyilik.

istiğfar: Allah'tan suçlarının bağışlanmasını dileme, tövbe etme.

kabir: Berzah. Öldükten sonra gidilen yer.

kâinat: Evren.

Kevser: Kıyamette Peygamberimize tahsis edilen, onun sünnetine uyanlara verilen mükâfat veya içilecek olan ve bir kere içenlerin bir daha susamayacağı su.

kurban: Yakınlık, Allah'a yaklaşmak ve rızasını kazanmak için kesilen hayvan.

lisan: Dil, lehçe.

mahşer: Kıyamet günü dirilenlerin toplanacakları yer.

makam-ı mahmûd: Şefaat. Peygamberimizin bütün insanlara yapacağı yardım. Allah'ın izniyle.

meâl: Anlam, Kur'ân-ı Kerim'in âyetlerinin kısaca açıklaması.

Mecusî: Ateşe tapan.

mizan: Terazi. Ahirette kurulacak hassas terazi.

Mushaf: Kur'ân-ı Kerîm.

mümin: İnanan, inançlı, imanlı.

Müslüman: Kelime-i şehadet getirerek İslâm dinini kabul eden kimse.

nafile: Farz dışında sevap ümidiyle yapılan işler. Sünnet.

nasip: Bir kimsenin elde edebildiği, sahip olabildiği şey, kısmet, talih.

nazil: Allah tarafından indirilen.

nida: Bağırma, bir şeyi duyurma, ilan etme.

nimet: İyilik, lütuf, ihsan.

Rab: Kâinatı düzenli biçimde yaratan, terbiye eden, yaşatan Yaratıcı, Allah.

rahmet: İyilik, güzellik. Allah'ın lütfu, yardımı.

sadaka: Allah rızası için yoksullara verilen para veya yapılan yardım.

şefaat: Yardım, aracılık. Şehitlerin, hafızların, salihlerin, Peygamberimizin Allah'ın izniyle ahirette yardımı.

şehit: Kutsal sayılan değerler uğruna Allah rızası için ölen kimse.

şirk: Ortaklık. Allah'a ortak koşma.

ümmet: Hazreti Muhammed Aleyhisselâma inanıp onun yaptıklarını ve söyledik-lerini uygulayarak çevresinde toplanan Müslümanların tamamı.

vahiy: Bir emir veya yasağın Allah tarafından Cebrail meleği vasıtasıyla peygamber-lere ulaştırılması.

ziyan: Zarar.